

Dones i cultura. La necessitat de passar de la igualtat formal a la igualtat efectiva

Published by [Interacció](#) [1] on 25/11/2020 - 08:40

Han transcorregut tretze anys des de la promulgació de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, **i en el dia d'avui les dones continuen sent "invisibles"**. Es miri des d'on es miri, els estudis amb perspectiva de gènere que analitzen les dinàmiques dels diferents sectors culturals mostren una desigualtat clara entre homes i dones des de l'àmbit de la representació fins a la direcció de les institucions. Us presentem tres dels estudis que s'han publicat recentment que mostren que **la desigualtat de gènere en el sector cultural és una piràmide de profundes ramificacions**.

Les institucions culturals de l'Estat, coses d'homes

Avance de la publicación*:

*Informe sobre la aplicación de la Ley
de Igualdad en el ámbito de la
cultura dentro del marco
competencial del Ministerio de
Cultura y Deporte*

* Informe pendiente de publicación en el Boletín del Ministerio de Cultura y Deporte

El propassat mes d'octubre es va presentar l'auditoria, **sobre l'aplicació de la Llei d'Igualtat a l'àmbit de la cultura**, encarregada pel Ministeri de Cultura i Esport per estudiar

les seves pròpies estructures i organismes (també els autònoms) que exposa una disparitat contundent: **el 82% de les direccions artístiques de les institucions públiques estan en mans dels homes**. L'informe, realitzat en el marc del pla de treball de l'**Observatori d'Igualtat de Gènere en l'àmbit de la Cultura**, va examinar la situació a 50 centres de gestió entre els anys 2000 i 2018. Encara que l'informe definitiu es presentarà més endavant, l'avanç de la publicació és un retrat demolidor sobre els mínims progressos que ha suposat la legislació sobre igualtat en aquest camp. **El poder cultural, és a dir, les direccions de museus, teatres, orquestres... és inaccessible per a les dones**. Tampoc estan dirigint els patronats ni els consells. Així, en cap any dels 19 estudiats s'ha arribat a una xifra paritària. **Només una de cada quatre persones als patronats és una dona**: el 73% són homes respecte a un 27% de dones. Els museus registren una clara desigualtat (només tenen un 26% de dones), igual que el Teatro Real, que només té un 22% de patrones. **No obstant això, en els càrrecs de les Secretaries les dones són majoria**. És a dir, com més poder, menys dones.

L'estudi apunta cap a la bretxa de gènere en l'ocupació cultural dins del mateix Ministeri de Cultura i les entitats que hi estan vinculades: **hi ha menys homes en les categories més baixes de funcionaris i menys dones en les categories més altes**. I s'insta el Ministeri a **posar fi a la bretxa salarial del 21,5% que atribueixen al sector**.

El document proposa que el Ministeri promogui la presència de persones expertes en igualtat de gènere en els processos de disseny de polítiques, plans d'actuació i plans estratègics dels organismes públics. **La perspectiva de gènere no pot continuar sent un programa col·lateral en els plans d'actuació**, conclou l'informe.

Les arts escèniques en teatres públics, les dones continuen sent «invisibles»

La presència de les dones a les arts escèniques està lluny d'equiparar-se amb la dels homes a l'estat espanyol segons l'estudi «**¿Dónde están las mujeres en las artes escénicas?**». L'associació [Clásicas y Modernas](#) [2] per a la igualtat de gènere en la cultura i la [Fundació SGAE](#) [3] han analitzat la temporada 2018-2019, estudiant prop de 600 espectacles de disciplines diverses d'arreu d'Espanya, i conclouen que **només una de cada quatre obres estrenades està dirigida per una dona**. El paper de les dramaturgues també és minoritari: **de tots els espectacles analitzats, només un 22% han estat escrits per una dona**.

Entre les dades que aporta l'informe, són especialment alarmants les relatives a la música en les arts escèniques, ja que tan sols el 9% de les composicions les fan dones. En la mateixa línia, els homes són el 96% dels directors musicals davant el 4% de dones al mateix lloc.

Així mateix, destaca la xifra de **les coreògrafes**: al sector un 95% són dones, però de **les estrenes de la temporada passada només un 53% eren d'autores**.

A Catalunya en **destaquen el baix grau del compliment de les quotes de gènere al Teatre Nacional de**

Catalunya, on en cap de les categories analitzades (autoría 29%, direcció 27% i dramaturgia 27%) s'ha arribat a una xifra paritària (un mínim del 40%). La cosa podria canviar amb la futura directora artística del TNC per a la temporada 2021-2022, [Carme Portacelli](#) [4] ha afirmat contundentment, en diverses entrevistes, que **"no programar amb paritat és avui una forma de miopia"**.

L'estudi apunta que les dones estan lluny de "l'equilibri paritari" que estableix la llei d'igualtat i que marca en un mínim del 40% i un màxim del 60% la presència d'homes i dones a la professió. L'objectiu de l'estudi és "evitar que es cronifiqui aquesta desigualtat" i aconseguir "que les dones i els homes situats en llocs de decisió del sector adoptin mesures efectives, subratlla l'informe". Segons les autores, per augmentar la presència de les dones, és necessari exigir el compliment de la llei d'igualtat i penalitzar, per tant, la falta de paritat en cas que no es compleixi el mínim del 40% de representació femenina.

El cinema, un dels sectors més desiguals

D'altra banda, l'**Asociación de Mujeres Cineastas y de Medios Audiovisuales** ([CIMA](#) [5]) va publicar una nova edició de l'informe «**La representatividad de las mujeres en el sector cinematográfico del largometraje español**», a càrrec de Sara Cuenca, on es demostra que el nombre de llocs de més responsabilitat en la indústria del cinema està desnivellat: el 2019 d'un total de 146 llargmetratges estrenats la representativitat recau un 71% en els homes i un 29% en les dones. A més, les poques funcions de lideratge que s'atorguen a les dones estan "vinculades a característiques de gènere assignades als valors femenins", és a dir, són en una àmplia majoria en disseny de vestuari (92%), maquillatge i perruqueria (73 %).

El sector continua estant profundament masculinitzat, però **el percentatge de representativitat de dones ha crescut en el balanç de quatre anys un tres per cent**. Les mitjanes de creixement positiu corresponen a les àrees de Producció (7%), Direcció (1%), Guió (17%), Direcció de Producció (2%), Direcció Artística (3%), So (14%) i Composició musical (15%), mentre que els càrrecs amb creixement negatiu per a les dones cineastes apareixen en àrees com el Muntatge (-1%), el Maquillatge i Perruqueria (-1%) i els Efectes especials (-9%).

Quant als costos econòmics dels títols dirigits per dones i els dirigits per homes, l'informe apunta que actualment una pel·lícula dirigida per un home, de mitjana, pot arribar a costar 2.160.390 euros, i la d'una dona pot arribar a tot estirar a 1.055.979 euros, el que implica que **les pel·lícules dirigits per dones encara tenen la meitat de pressupost que les dirigits per homes**. Per dur a terme aquest estudi s'han considerat els reconeixements de costos fets per l'ICAA fins a l'any 2017.

L'informe també analitza les dinàmiques de les convocatòries autonòmiques i conclouen que València, Aragó,

Astúries, Madrid, Navarra i Castella i Lleó són "comunitats sense mesures per fomentar la presència de dones en càrrecs de responsabilitat", davant d'Andalusia, Canàries, Catalunya, Illes Balears, Extremadura i País Basc, que sí que ho fan. I una prova que les quotes i les mesures sí funcionen (encara que no suficient): la diferència de la presència de dones en la direcció de llargmetratges en les comunitats autònomes amb mesures d'igualtat en les seves convocatòries es diferencien fins a un 11% de les que no ho fan (34% enfront d'un 23%).

I ara què?

Si fem balanç i observem l'evolució en la igualtat entre dones i homes pel que fa a l'àmbit laboral al llarg de les últimes dècades, és evident que s'han produït progressos. Això no obstant, **la bretxa de gènere i la salarial, a les quals ja s'hi suma la digital, segueixen formant part d'una realitat en què la presència del temut sostre de vidre condiciona l'accés de les dones al sector cultural.**

S'ha de seguir treballant per millorar la situació actual, i aquestes són algunes de les propostes recollides als documents presentats:

- És d'especial rellevància **crear bases de dades dels diferents sectors de la cultura desagregades per sexe**, per tal d'afavorir més anàlisis sobre la igualtat de gènere en les professions culturals.
- S'han de **posar en marxa accions pedagògiques que facilitin la comprensió i interiorització de la importància d'aplicar la llei d'igualtat** en l'àmbit de la cultura i la creació artística.
- És del tot recomanable **promoure la presència de persones expertes en igualtat de gènere en els organismes i equipaments culturals**, així com la seva participació en processos de disseny i avaluació de polítiques, plans d'actuació i plans estratègics.
- S'ha d'apostar per **dur a terme accions positives que permetin un repartiment equitatiu del poder cultural entre homes i dones.**

Podeu consultar-ne el contingut íntegre dels informes aquí:

Anllo Vento, F. (dir). (2020). «[Informe sobre la aplicación de la Ley de Igualdad en el ámbito de la cultura dentro del marco competencial del Ministerio de Cultura y Deporte: avance de la publicación](http://www.culturaydeporte.gob.es/cultura/mc/espacio-de-igualdad/observatorio-igualdad-genero-cultura/informes.html) [6] ». Observatorio de Igualdad de Género en la Cultura. Recuperat de <http://www.culturaydeporte.gob.es/cultura/mc/espacio-de-igualdad/observatorio-igualdad-genero-cultura/informes.html> [7]

Ramón-Borja, M., Pastor, P., Sánchez, S., i Sausor, M. (dir). (2020) «[¿Dónde están las mujeres? : temporada 2018-19](https://clasicasymodernas.org/2a-edicion-donde-estanas-mujeres-en-las-artes-escenicas/) [8]». Madrid : Clásicas y Modernas. Recuperat de <https://clasicasymodernas.org/2a-edicion-donde-estanas-mujeres-en-las-artes-escenicas/> [9]

Cuenca Suárez, S. (2020) «[La representatividad de las mujeres en el sector cinematográfico del largometraje español: 2019](https://cimamujeresescineastas.es/informe-anual-cima-las-mujeres-representan-un-30-del-personal-en-el-sector-del-largometraje/) [10] » Madrid: CIMA. Recuperat de <https://cimamujeresescineastas.es/informe-anual-cima-las-mujeres-representan-un-30-del-personal-en-el-sector-del-largometraje/> [11]

[Inicieu sessió](#) [12] o [registreu-vos](#) [13] per enviar comentaris

Categories: Informe

Tags: desigualtats culturals

Tags: arts i creació

- [14]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/CIDOC/blogs/2020/dones-cultura>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/en/CIDOC/blogs/2020/dones-cultura>

[3] <http://www.fundacionsgae.org/>

[4] <https://interaccio.diba.cat/news/2020/carme-portaceli-entrevista>

[5] <https://cimamujerescineastas.es/>

[6] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/informe-de-igualdad.pdf>

[7] <http://www.culturaydeporte.gob.es/cultura/mc/espacio-de-igualdad/observatorio-igualdad-genero-cultura/informes.html>

[8] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/donde_estan_las_mujeres.pdf

[9] <https://clasicasymodernas.org/2a-edicion-donde-estan-las-mujeres-en-las-artes-esenicas/>

[10] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/mujeres_en_el_sector_cinematografico.pdf

[11] <https://cimamujerescineastas.es/informe-anual-cima-las-mujeres-representan-un-30-del-personal-en-el-sector-del-largometraje/>

[12] <https://interaccio.diba.cat/>

[13] <https://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>

[14] <https://interaccio.diba.cat/node/8392>